



Ministerie van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur
T.a.v. de minister van Landbouw, Visserij, Voedselzekerheid en Natuur,
De heer J. van Essen
Postbus 20001
2500 EA Den Haag

Datum, plaats : 24 september 2026, Goor

Onderwerp : Reactie P10 Kamerbrief 'Weer ruimte voor boer, natuur en bouw: maatregelpakket voor landbouw, natuur en stikstof' en uitnodiging P10 Wintersessie

Geachte heer Van Essen,

Na zeven jaar van onzekerheid en stilstand rondom het stikstofdossier zijn we met elkaar in een nieuwe fase beland. Als P10-gemeenten zien we in deze plannen meer perspectief op voortgang dan we de afgelopen jaren hebben gezien. Tegelijkertijd realiseren wij ons dat de voorgestelde koers alleen succesvol kan zijn wanneer deze gepaard gaat met duidelijkheid, uitvoerbaarheid en vertrouwen.

Wij zien dat de impact van het voorgestelde beleid per regio verschilt. In sommige gebieden speelt de veehouderij een dominante rol, terwijl andere regio's juist sterk leunen op akkerbouw, tuinbouw, recreatie of een combinatie van functies. Ook verschilt de invloed van nabijgelegen Natura 2000-gebieden sterk tussen regio's. Toch raken de gevolgen van de voorgestelde keuzes uiteindelijk alle plattelandsgemeenschappen, omdat zij doorwerken in de economie, werkgelegenheid, woningmarkt, voorzieningen en de vitaliteit van onze dorpen.

Het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) laat in zijn analyse zien dat de voorgestelde maatregelen een belangrijke bijdrage kunnen leveren aan stikstofreductie en natuurherstel. Tegelijkertijd benadrukt het PBL dat ruimte voor vergunningverlening niet vanzelf ontstaat, maar afhankelijk blijft van de daadwerkelijke effecten van maatregelen en de situatie in individuele gebieden. Tegelijkertijd constateert het PBL dat voor een succesvolle uitvoering meer nodig is dan maatregelen en budgetten alleen. Het wijst onder meer op het belang van langjarige ruimtelijke plannen, duidelijke keuzes over toekomstig landgebruik, helderheid over budgetten en voldoende uitvoeringskracht. Daarnaast constateert het PBL dat een bredere visie op de toekomst van landbouw, natuur en andere functies in het landelijk gebied nog ontbreekt. In samenhang met de conclusie dat in delen van de aangewezen zones landbouwproductie mogelijk niet overal het primaire verdienmodel kan blijven zal er gezocht moeten worden naar goede alternatieven en daarbij is een visie van groot belang.

Voor onze P10-gemeenten is een toekomstbeeld nodig dat richting geeft aan de ontwikkeling van landbouw, natuur, water, wonen, recreatie en economie, terwijl tegelijkertijd ruimte blijft bestaan voor een lokale aanpak. Juist in onze gemeenten komen de grote opgaven van deze tijd samen. Landbouw, natuur, woningbouw, waterbeheer, economie, energie en voorzieningen vragen om samenhangende keuzes.

Binnen het Nederlandse Rural Pact werkt de P10 samen met overheden, ondernemers, maatschappelijke organisaties en kennisinstellingen aan zo'n gezamenlijke visie op de toekomst van het platteland. Daarbij staat het uitgangspunt centraal dat de kracht van gebieden zelf wordt benut en dat oplossingen niet alleen van bovenaf worden opgelegd, maar samen met regio's worden ontwikkeld. Wij zien het Rural Pact als een waardevol platform waarin overheden, maatschappelijke organisaties, ondernemers, inwoners en kennisinstellingen gezamenlijk werken aan een langetermijnvisie voor het platteland. De lessen, netwerken en praktijkervaringen die daarin worden opgebouwd kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan de verdere uitwerking van uw beleid.



Een gebiedsgerichte aanpak is voor ons essentieel. Wij vinden het belangrijk voort te bouwen op de samenwerkingen die de afgelopen jaren in onze gemeenten zijn ontstaan. Provincies, gemeenten, waterschappen, ondernemers en maatschappelijke organisaties hebben geïnvesteerd in gebiedsprocessen, kennisontwikkeling en onderlinge relaties. Het zou zonde zijn als deze opgebouwde samenwerking opnieuw moet beginnen onder een nieuwe vlag. Houd de energie in de regio vast en bouw voort op wat al in gang is gezet.

Gemeenten spelen een sleutelrol bij de ruimtelijke, economische en sociale gevolgen van deze transitie. Veel van de afwegingen rond wonen, voorzieningen, economie, leefbaarheid en participatie landen uiteindelijk op lokaal niveau. Wij vragen u daarom gemeenten nadrukkelijk te betrekken bij de verdere uitwerking van het beleid en daarbij ook aandacht te hebben voor voldoende instrumenten, capaciteit en uitvoeringskracht om deze opgaven daadwerkelijk te realiseren.

Nadrukkelijk wijzen wij erop dat de menselijke kant van deze transitie niet mag worden onderschat. Voor veel ondernemers, gezinnen en gemeenschappen gaat het niet alleen over regels, emissies of vergunningen, maar over hun toekomst, hun bedrijf en hun plek in het gebied. Juist daarom zijn duidelijkheid, voorspelbaarheid en perspectief van groot belang. Onzekerheid over de richting op de lange termijn kan investeringen afremmen en legt bovendien een niet te onderschatten zware mentale druk op ondernemers en hun omgeving.

Voor een succesvolle uitvoering is vertrouwen cruciaal. Vertrouwen van ondernemers, inwoners en lokale gemeenschappen ontstaat wanneer ruimte wordt geboden aan maatwerk, regionale kennis serieus wordt genomen en duidelijkheid wordt geboden over het toekomstperspectief. Wij roepen u daarom op terughoudend te zijn met generieke maatregelen die geen recht doen aan de verschillen tussen gebieden en bedrijven. Ondernemers die de afgelopen jaren hebben geïnvesteerd in verduurzaming, innovatie en toekomstbestendige bedrijfsvoering moeten erop kunnen rekenen dat deze inspanningen worden erkend en niet alsnog onevenredig worden geraakt door generieke ingrepen. Het PBL wijst er bovendien op dat de dreiging van generieke kortingen investeringsonzekerheid, kan veroorzaken en daarmee de bereidheid om verder te verduurzamen kan verminderen. Een gevolg kan zijn dat banken terughoudend worden met het verstrekken van leningen.

Wij waarderen het dat de P10, samen met de LVKK, wordt genoemd als gesprekspartner bij de verdere uitwerking van het hoofdstuk *Sociaal en economisch sterk platteland*. Daarmee wordt erkend dat de opgaven rond landbouw, natuur en stikstof onlosmakelijk verbonden zijn met de leefbaarheid, economische vitaliteit en de kwaliteit van voorzieningen op het platteland. Ook zien wij het als een belangrijke stap dat het kabinet de verdere uitwerking van het plattelandsbeleid verbindt aan de uitgangspunten van *Elke Regio Telt!*. Juist de grote verschillen tussen regio's vragen om beleid dat niet uitgaat van gemiddelden, maar van de kracht, opgaven en kansen van afzonderlijke gebieden.

Net zoals natuur-, klimaat- en uitvoerbaarheidseffecten worden meegewogen, verdient ook de impact op het platteland een vaste plaats in beleidsvorming. Wij verzoeken u daarom *rural proofing* structureel toe te passen op de verdere wet- en regelgeving, de uitwerking van de zoneringsaanpak en de verdeling van middelen. Zo worden gevolgen voor leefbaarheid, voorzieningen, regionale economie en gemeentelijke uitvoeringskracht vooraf inzichtelijk gemaakt en meegewogen. Wij gaan graag met u in gesprek over de wijze waarop de P10 hieraan kan bijdragen.

Voor de P10 zijn twee uitgangspunten daarbij essentieel. Ten eerste de ontwikkeling van een breed en gedragen toekomstbeeld voor het landelijk gebied waarin landbouw, natuur, water, wonen, economie en leefbaarheid in samenhang worden beschouwd. Ten tweede een menselijke en gebiedsgerichte aanpak die recht doet aan de verschillen tussen regio's en perspectief biedt aan inwoners, ondernemers en gemeenschappen. Alleen op die basis kan het noodzakelijke vertrouwen ontstaan voor een succesvolle uitvoering.



Wij waarderen dat de P10 expliciet wordt genoemd als gesprekspartner bij de verdere uitwerking van een sociaal en economisch sterk platteland. Wij pakken deze handschoen graag op en treden op korte termijn graag met u in overleg over onze betrokkenheid bij de verdere uitwerking van dit onderdeel, inclusief de inzet van de hiervoor beschikbare middelen.

De jaarlijkse P10-wintersessie op woensdag 2 december brengt bestuurders uit de 34 grootste plattelandsgemeenten van Nederland bijeen, samen met wetenschappers, maatschappelijke organisaties, koepelorganisaties en andere betrokken partners. Tijdens deze dag staat de toekomst van het platteland centraal en gaan wij met elkaar in gesprek over de kansen, uitdagingen en opgaven die spelen in landelijke gebieden.

Wij verheugen ons zeer op uw komst en kijken ernaar uit om met u van gedachten te wisselen over de vraagstukken die het platteland raken. De wintersessie biedt een waardevolle gelegenheid om ervaringen, inzichten en perspectieven te delen en gezamenlijk te verkennen hoe we kunnen blijven werken aan een sterk, leefbaar en toekomstbestendig platteland.

De Wintersessie vindt dit jaar plaats in Ede in het 50|50 Hotel Belmont. Wij verwelkomen u graag. Een officiële uitnodiging met het programma zal binnenkort volgen.

Met vriendelijke groet,

Ellen Nauta-van Moorsel

Voorzitter P10

Burgemeester Hof van Twente

P10 gemeenten | Berkelland, Schouwen-Duiveland, Opsterland, Westerveld, Borger-Odoorn, Hof van Twente, Hollands Kroon, Ooststellingwerf, Peel en Maas, Sluis, Hulst, Aa en Hunze, Bronckhorst, Medemblik, Goeree-Overflakkee, Midden-Drenthe, Twenterand, De Fryske Marren, Het Hogeland, Horst aan de Maas, Westerkwartier, Altena, Dinkelland, Tubbergen, West Betuwe, Leudal, De Wolden, Noardeast-Fryslân, Weststellingwerf, Veere, Dalfsen, Buren, Tholen en Krimpenerwaard.